

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ НАУК**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА СОЦІОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ

спеціальність	052 «Політологія»
освітня програма	«Політологія»
інститут, факультет	Інститут управління та права, Юридичний факультет
мова навчання	українська

Запоріжжя – 2019 рік

програма «Загальна соціологічна теорія» для студентів за напрямом підготовки 052 «Політологія». Освітня програма (спеціалізація) 052 «Політологія»

Розробник: к.п.н., доцент кафедри загальноправових та політичних наук Сергієнко Т.І.

програма затверджена на засіданні кафедри загальноправових та політичних наук

Протокол від «28» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри загальноправових та політичних наук _____(Арабаджієв Д.Ю.)

«28» серпня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «___» _____ 2019 року № ___

«___» _____ 2019 року Голова _____ (Філей Ю.В.)

© _____, 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 052 «Політологія»		
Модулів – 2	Напрямок підготовки: 052 «Політологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 210		1, 2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		28 год.	
		Практичні	
		44 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		136 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		2- год.	
		Вид контролю:	
залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 35% до 65%.

для заочної форми навчання

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти формуванню у студентів логіки пізнавального процесу, формування соціологічного стилю мислення, підготовці фахівців для вирішення теоретичних завдань.

Основним завданням вивчення дисципліни «Загальна соціологічна теорія» є: розкрити методологічні підходи до вивчення соціальної реальності, основних положень загальної соціологічної теорії про суспільство, його структури і підструктури, соціальні механізми його функціонування та розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01. Розуміння загальних принципів політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК02. Базові знання сучасної нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.

СК03. Вільне володіння базовим категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

СК04. Розуміння ключових принципів функціонування влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн і регіонів.

СК05. Застосування ключових політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей.

СК06. Розуміння базових особливостей реалізації влади у різних політичних системах та контексту їх функціонування і взаємодії.

СК07. Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

СК09. Здатність фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

СК10. Спроможність фахово виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультативні функції на національному та міжнародному ринку праці.

Очікувані програмні результати навчання:

Знати:

- розуміння суті та специфіки основних рівнів теоретичного аналізу соціальної дійсності;
- розуміння суті основних категорій та понять соціологічної теорії;
- знання методологічних засад соціологічного пізнання та предметну сферу теоретичної соціології;
- здатність аналізувати закономірності функціонування і розвитку суспільства (людства) в цілому;
- розуміння принципів соціального пізнання дійсності.

Вміти:

- володіти загально-соціологічними та специфічними поняттями і категоріями;
- виокремлювати особливості основних рівнів теоретичного аналізу соціальної дійсності;
- робити соціологічний аналіз інновацій в соціальній, економічній, політичній та культурній сферах життєдіяльності суспільства;
- інтерпретувати процеси та явища соціального життя в сучасному українському суспільстві на рівні науково-теоретичних узагальнень з використанням засад соціологічного мислення;
- набуття навичок проведення аналізу, порівняння, систематизації різних теоретичних підходів щодо вивчення соціальної дійсності

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. Теоретико-категоріальний апарат соціологічної науки

Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія як концептуальна основа соціологічної науки

Тема 1. Місце і роль соціології в системі суспільствознавства.

Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах західної Європи, США та України.

Тема 3. Головні школи і напрями в соціології.

Тема 4. Суспільство як система, його соціальна структура.

Змістовий модуль 2. Система категорій загальної соціологічної теорії

Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Тема 6. Соціологія економічного життя, праці та управління.

Тема 7. Програма та методи соціологічного дослідження.

Модуль II. Соціальна структура суспільства

Змістовий модуль 1. Соціальні інститути

Тема 8. Поняття суспільства, соціальна структура суспільства. соціальні групи та спільноти.

Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Соціальний статус і соціальна роль. Соціальна нерівність.

Тема 10. Соціальні інститути і соціальні організації.

Тема 11. Соціальна взаємодія, соціальні зміни, соціальні процеси. Конфлікт як соціальний процес.

Змістовий модуль 2. Теорії суспільного розвитку

Тема 12. Особистість у системі соціальних зв'язків. соціалізація як процес становлення особистості.

Тема 13. Соціологічне розуміння культури. цінності й норми. соціальний контроль та соціальні відхилення.

Тема 14. Соціальні зміни. Теорії суспільного розвитку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль I. Теоретико-категоріальний апарат соціологічної науки												
Змістовий модуль 1. Загальна соціологічна теорія як концептуальна основа соціологічної науки												
Тема 1. Місце і роль соціології в системі суспільствознавства.	14	2	2			10						
Тема 2. Історія розвитку соціології в країнах західної Європи, США.	16	2	4			10						
Тема 3. Головні школи і напрями в соціології.	16	2	4			10						
Тема 4. Суспільство як система, його соціальна структура.	6	2	4			10						
Разом за змістовим модулем 1	62	8	14			40						
Змістовий модуль 2. Система категорій загальної соціологічної теорії												
Тема 5. Особистість у системі соціальних зв'язків.	15	2	4			9						
Тема 6. Соціологія економічного життя, праці та управління.	13	2	2			9						
Тема 7. Програма та методи соціологічного дослідження.	14	2	2			10						
Разом за змістовим модулем 2	42	6	8			28						
Усього годин	104	14	22			68						
Модуль II. Соціальна структура суспільства												
Змістовий модуль 3. Соціальні інститути												
Тема 8. Поняття суспільства, соціальна структура суспільства. соціальні групи та спільноти.	14	2	2			10						
Тема 9. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Соціальний статус і соціальна роль. Соціальна нерівність.	16	2	4			10						
Тема 10. Соціальні інститути і соціальні організації.	16	2	4			10						
Тема 11. Соціальна	16	2	4			10						

взаємодія, соціальні зміни, соціальні процеси. Конфлікт як соціальний процес.												
Разом за змістовим модулем 1	62	8	14			40						
Змістовий модуль 4. Теорії суспільного розвитку												
Тема 12. Особистість у системі соціальних зв'язків. соціалізація як процес становлення особистості.	15	2	4			9						
Тема 13. Соціологічне розуміння культури. цінності й норми. соціальний контроль та соціальні відхилення.	13	2	2			9						
Тема 14. Соціальні зміни. Теорії суспільного розвитку	18	2	2		2	10						
Разом за змістовим модулем 2	44	6	8			28						
Усього годин	106	14	22		2	68						
Усього	210	28	44		2	136						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце і роль соціології в системі суспільствознавства.	2
2	Розвиток соціології в країнах західної Європи, США.	4
3	Історія виникнення і розвитку вітчизняної соціології	4
4	Суспільство як цілісна система	4
5	Особистість у системі соціальних зв'язків.	4
6	Соціологія економічного життя, праці та управління.	2
7	Програма та методи соціологічного дослідження.	2
8	Поняття суспільства, соціальна структура суспільства. соціальні групи та спільноти.	2
9	Соціальна стратифікація та соціальна мобільність. Соціальний статус і соціальна роль. Соціальна нерівність.	4
10	Соціальні інститути і соціальні організації.	4
11	Соціальна взаємодія, соціальні зміни, соціальні процеси. Конфлікт як соціальний процес.	4
12	Особистість у системі соціальних зв'язків. соціалізація як процес становлення особистості.	4
13	Соціологічне розуміння культури. цінності й норми. соціальний контроль та соціальні відхилення.	2
14	Соціальні зміни. Теорії суспільного розвитку	3
	Разом	44

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце і роль соціології в системі суспільствознавства.	10
2	Система соціологічного знання, її структура та функції.	10
3	Методологічні основи наукового пізнання суспільства.	10
4	Методологічні стратегії як парадигми теоретичної соціології	10
5	Науковий статус загальної соціологічної теорії в системі соціологічного знання.	9
6	Соціологічні методи пізнання соціальної реальності	9
7	Основні теоретичні парадигми в соціології	10
8	Культура як специфічна форма існування соціального	10
9	Соціальна структура суспільства.	10
10	Соціальна стратифікація	10
11	Соціальна мобільність.	10
12	Соціальні процеси.	9
13	Особистість в системі соціальних відносин	9
14	Соціальні зміни. Теорії суспільного розвитку	10
	Разом	76

8. Індивідуальні завдання

-

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленневого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

10. Очікувані результати навчання з дисципліни

PH01. Застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.

PH02. Розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності.

PH04. Застосовувати здобуті знання у професійній діяльності.

PH05. Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.

PH06. Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

PH07. Працювати у професійних колективах, державних і недержавних організаціях.

PH08. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.

PH09. Знати як використовувати свої права і обов'язки як члена суспільства та поділяти цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

PH10. Опанувати моральними, культурними, науковими цінностями і досягненнями суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області та використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

PH11. Знати на відповідному рівні загальні принципи природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

PH12. Знати основи нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.

PH13. Вільно володіти базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

PH14. Розуміти ключові принципи функціонування влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

PH15. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей.

PH16. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах та контекст їх функціонування і взаємодії.

PH17. Використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

PH18. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

PH19. Фахово викладати політологічні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

PH20. Фахово виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

11. Засоби оцінювання

Поточний контроль за індивідуальною самостійною роботою студентів проводиться за результатами як аудиторної, так і позааудиторної діяльності.

На практичних заняттях поточний контроль здійснюється за результатами виступів на семінарах, в яких оцінюється не тільки рівень розкриття проблем, а й активність студента в обговоренні, уміння опонувати, поставити запитання, висловити своє бачення проблеми. Перевіряються конспекти лекцій, конспекти тем, що підлягають самостійному вивченню, оцінюється підготовка та оформлення рефератів, виконання контрольних робіт, тестів, творчих завдань у вигляді складання аналітичних таблиць за відповідними методичними вказівками, опорно-інформаційних та структурно-логічних схем за окремими темами..

До критеріїв оцінювання поточної роботи включають також стан робочих записів, що ведуться під час самостійного опрацювання навчально-методичних та науково-теоретичних джерел. Оцінка враховує їхню змістовність, систематичність, наявність елементів творчого опрацювання пропонованої літератури (структурованість, систематизація, аналітичне узагальнення тощо).

Готуючи доповідь, необхідно виходити з того, що його обсяг не може перевищувати 4–5 сторінок (7–10 хвилин за часом повідомлення). Обов'язковими є точно сформульовані цілі, засаднича ідея доповіді, висновки та перелік джерел, що використовувались для його підготовки.

Проміжний контроль проводиться у формі письмових контрольних робіт за тематичними модулями (незалежно від того, чи розглядалися ці теми на лекціях або семінарах, чи опрацювалися самостійно). Модулями охоплюються всі теми навчальної програми.

Проведення письмових контрольних робіт здійснюється за планами-графіками у визначені терміни. Контрольні роботи передбачають як теоретичні питання, так і тестові завдання різного рівня складності.

Положенням про екзаменаційну сесію студентів передбачена письмова форма підсумкового контролю знань, яка підвищує об'єктивність оцінки і посилює мотивацію щодо оволодіння програмним матеріалом протягом нормативного періоду його вивчення.

Підсумковий контроль знань здійснюється у формі письмового заліку (не залежно від форми навчання) за білетами різного рівня складності. Для проведення заліку розроблено та затверджено перелік питань, що охоплюють увесь матеріал нормативної програми даного курсу. Ці питання доводяться до відома студентів на початку вивчення курсу. З метою виявлення різниці в рівні засвоєння знань і охоплення основного програмного матеріалу, крім теоретичних питань, застосовується тестова форма формалізованих питань з кожної теми курсу.

12. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання теоретичних питань враховують:

- за високого рівня – всебічне, системне знання програмного матеріалу, обґрунтовані відповіді на поставлені запитання, знання основної та додаткової літератури, чітке володіння категоріально-понятійним апаратом, розуміння дискусійних проблем та напрямків їх розвитку;
- за достатнього рівня – знання основного програмного матеріалу, володіння понятійним апаратом, але наявність певних помилок у висвітленні питань;
- за недостатнього рівня – неправильні відповіді на поставлені запитання, значні прогалини в засвоєнні основного програмного матеріалу

Таблиця 13.1 – Розподіл балів, що присвоюється студенту з дисципліни

Поточне тестування				Самостійна робота	Максимальна сума балів
ЗМ 1.1	ЗМ 1.2	ЗМ 2.1	ЗМ 2.2		
T1, T2, T3, T4	T5, T6, T7	T8, T9, T10, T11	T12, T13, T14		
20	25	20	15	30	до 100

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

- активність роботи студента на практичному занятті;
- аудиторна контрольна робота.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Семестрова оцінка визначається на основі суми рейтингових балів, отриманих за засвоєння всього матеріалу, у відповідності до таблиці співвідношень балів та оцінки в національній шкалі і шкалі ECTS (табл.13.2):

Таблиця 13.2 - Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
85-89	добре	
75-84		
70-74	задовільно	
60-69		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

-

14. Рекомендована література

Базова

1. Арон Р. Этапы развития социологической мысли: Пер. с фр. — М., 2011.
2. 1.Лукашевич М.П., Туленков М.В., Яковенко Ю.І. Соціологія: основи загальної, спеціальних і галузевих теорій: підручник. - К.: Каравела, 2008. - 544с.
2. Практикум з соціології: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / За ред. В.М.Пічі. – Львів, 2004.
- 3.Примуш М.В. Загальна соціологія: навчальний посібник /М.В. Примуш. – К.: ВД «Професіонал», 2004.
- 4.Сірій Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге. К.: Атіка, 2007. – 480 с.
- 5.Соціологічна теорія: традиція та сучасність: Навчальний посібник / За ред.. А.Ручки. – К.,2007.
- 6.Соціологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.Г. Городяненка. – К., 2003.
7. Захарченко М. В., Погорілий О. І. Історія соціології (від античності до початку ст.). — К., 2011.
8. Западная социология / И.А. Громов, А.Ю. Мацкевич, В.А. Семенов. — СПб., 2011.

Допоміжна

1. Гофман А.Б. Семь лекций по истории социологии. Учебное пособие для вузов. – М.: Мартис, 2011. – 204 с.

2. Дюркгейм Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. – М.: Канон, 2012. – 352 с.
3. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології /від античності до початку ХХ ст./. – К.: Либідь, 2011. – 336 с.
4. Ручка А.А., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К.: Наукова думка, 2011. – 223 с.
5. Ильин В. В. Теоретическое и эмпирическое в социологии: смена парадигмы // Социологические исследования. — 2011. — № 10.
6. История социологии в Западной Европе и США. — М., 2011.
7. Капитонов Э. А. Социология ХХ века: история и технологии. — Ростов н/Д, 2011.
8. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. — К., 2012.
9. Лукашевич Н.П., Туленков Н.В. Социология: Учеб. пособие. — К., 2011.
10. Молевич Е. Ф. К вопросу о структуре современного социологического знания // Социологические исследования. — 2011. — № 6.
11. Монсон П. Лодка на аллеях парка. — М., 2012.
12. Попова І. М. Соціологія. Пропедевтичний курс: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. — К., 2011.
13. Портянкин Б. А. Размышления о микро- и макросоциологии // Социологические исследования. — 2012. — № 1.
14. Радаев В. В., Шкаратан О. И. Социальная стратификация. — М., 2012.
15. Ритцер Дж. Современные социологические теории.— 5-е изд. — СПб., 2012.
16. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. — К., 2012.
17. Система социологического знания: Учеб. пособие / Сост. Г. В. Щёкин. — К., 2012.

15. Інформаційні ресурси

1. Учебники по социологии. Режим доступа: <http://socioline.ru/manuals>
2. Волков Ю.Г. Социология. Режим доступа: <http://bookre.org/reader?file=525607>
3. Кравченко А. Социология. Режим доступа: http://royallib.ru/book/kravchenko_albert/sotsiologiya_uchebnik_dlya_vuzov.html